

SEMINARER

Dilemmaer i samspillet mellem Servicelovens regler og Sundhedslovens regler om selvbestemmelsesretten – især når det drejer sig om patienter med demenssygdomme *Elisabeth Hersby, chefkonsulent, cand.jur., Sundhedsstyrelsen*

Efter en kort introduktion bad Elisabeth Hersby deltagerne om aktivt at bidrage med eksempler fra hverdagen, hvor regelsæt fra de to lovgivninger støder sammen. Med eksempler fra praksis belyste diskussionen, de mange etiske dilemmaer, personalet står i, når de skal agere mellem de to love. Det er Serviceloven, personalet handler ud fra, når en borger hjælpes i seng, mens det er Sundhedsloven, personalet handler ud fra, når borgeren skal have sin aftenmedicin.

Magtanvendelse og tvangsbehandling

Såvel Serviceloven som Sundhedsloven indeholder regler om retssikkerhed. Retssikkerhedsregler er vigtige - ikke kun for borgeren, men også for personalet, der skal hjælpe

borgeren. I Serviceloven har regler for magtanvendelse, mens noget tilsvarende ikke findes i Sundhedsloven. Sundhedsloven har regler for tvangsbehandling, men tvangsbehandling kan kun foregå på et hospital efter nærmere angivne regler. Personalet på et plejecenter har både ret og pligt til at sige fra, hvis de af en læge pålægges at skifte forbindelse på et sår, når en borger modsætter sig det. Personalet skal i en sådan situation gå videre med problemet til enten arbejdsgiver eller embedslæge. Elisabeth Hersby påpegede, at demenskoordinatorer skal være opmærksomme på det stedfortrædende samtykke, som pårørende kan give til iværksættelse af behandling. Dette kan kun bruges, hvis borgeren er passiv. I det øjeblik borgeren modsætter sig

en behandling, giver det stedfortrædende samtykke ikke mulighed for at bruge magt for at gennemføre behandlingen.

Absurde situationer

Såvel pårørende som personale oplever absurde situationer, når de to lovgivninger støder sammen. Et eksempel med en borger med et åbent sår: Personalet kan få en magtanvendelsestilladelse (Serviceloven) til at fastholde borgeren, så bleen kan skiftes, men kan ikke få lov til at fastholde borgeren, mens såret behandles (Sundhedsloven). Dette til trods for at alle er enige om, at behandling af såret er vigtigere end den personlige hygiejne.

Problemstillingen med modstridende lovregler har været kendt siden

slutningen af 1990'erne. I Norge og Tyskland er indført ændringer i deres respektive sundhedslove. I Danmark ser Etisk Råd på denne problemstilling som led i en eventuel ændring af Sundhedsloven. Etisk Råd skal bl.a. komme med forslag til, hvilke behandlinger der skal kunne gennemføres trods modstand. I en ændring skal det tydeliggøres, hvornår personale kan tvinge noget igennem, og hvornår de ikke kan. "Ellers kommer personalet igen til at skulle træffe en beslutning, som rettelig skal være lægens", som Elisabeth Hersby sagde.

Elisabeth Hersby opfordrede alle demenskoordinatorer til at sende eksempler fra deres dagligdag, hvor de oplever, at Serviceloven og Sundhedsloven ikke harmonerer.

